

LATVIEŠU FONDA PADOMES
PRIEKŠSĒDES ZIŅOJUMS

Kopš 1988. gada NNN Bostonā, jaunievēlētā padome ir noturējusi kopā trīs sēdes: 23. oktobrī Bostonā, 14./15. janvārī Klīvlendē un 29./30. aprīlī Atlantā. Janvāra sēdē izvirzītie gada darbības plāni ir, iespēju robežās, realizēti.

Visi padomes locekļi ir apzinīgi veikuši savus pienākumus, un darbība mērķtiecīgi turpinās. Padomes galvenā atbildība ir ieguldījumu apsaimniekošana, jaunu biedru piesaistīšana un ienākušo projektu vērtēšana un pārsniegšana LF biedriem balsošanai.

Gandrīz visus LF līdzekļus apsaimnieko Nesbitt Thomson ieguldījumu firma Kanadā. Sekojot padomes nospraustajām vadlīnijām, firmas darbībai seko padomes ieguldījumu pārzinis Valdis Liepiņš. Padome darbojas budžeta robežās.

Šai darbības gadā Latviešu Fonds ar pateicību pieņēma Jāņa Bieriņa Can.\$ 33,181 un Ernesta Dravnieka \$ 5000 testamenta novēlējumus.

Aprīļa sēdē padome vienojās ar \$ 4,000 piedalīties AABS/LF lietvedības datora iegādē. Jānis Gaigulis, AABS administratīvais vadītājs, ar šī datora palīdzību - tāpat kā līdz šim - kārtos LF grāmatvedību un biedru sarakstus.

1989. gada piešķirumiem paredzētos \$ 50,000 LF balsttiesīgie biedri sadalīs iesniegtajiem projektiem. No šīs summas atskaitāma 20% sēklas nauda un \$ 3,500, kas ir pēdējais no trim maksājumiem Latviešu Studiju Centram mikrofilmu un retu grāmatu iegādei. No sēklas naudas padome atvēl pieprasītājiem nelielas summas steidzamu un eksperimentālu projektu sākšanai. Pēc pārrunām pagājušā gada pilnsapulcē, padome vienojās sēklas neudās vajadzībai arī turpmāk rezervēt 20%, tāpat kā līdz šim.

Latviešu Fonda biedru skaits šogad sasniedza 1045, no kuriem apzinīgi savas saistības ar LF kārtoti tikai 630 dalībnieki. Šai sakarā, LF padomes locekļi šogad ir centušies apzināt visus neaktīvos dalībniekus, lūdzot viņus atjaunot interesi par Fonda darbu. Visiem neaktīvajiem dalībniekiem paziņojām rakstiski, ka turpmāk apkārt rakstus un balsošanas materiālus sūtīsim tikai tiem da-

lībniekiem, kas bijuši balsstiesīgi vimaz vienu reizi pagājušajos trīs gados. Diemžēl, atsaucība pat vairākkārtējiem atgādinājumiem ir bijusi maza.

Padome apzinās, ka līdzšinējās metodes jaunu dalībnieku apzināšanā nav devušas cerētos rezultātus un, ka turpmāk LF darbības popularizēšanai ir jārada jauni virzieni un paņēmieni. Latviešu sabiedrības intereses un prioritātes piemērojas pašreizējām vajadzībām un tāpēc LF šie jaunie pagriezieni un vajadzības kultūras un izglītības veicināšanai ir jāņem vērā.

Latviešu Fonda dalībnieku informēšanai šai darbības gadā ir izdoti divi apkārt raksti. Apkārt raksta tehniskos darbus ilgu gadu apzinīgi un ar lielu rūpību darīja iepriekšējais padomes priekšsēdis Aivars Ronis. Šī gada 47. apkārt rakstu sagatavo padomes loceklis Laimonis Streips. Grūtības, kā vienmēr, rada ievietojamo rakstu sagāde, īpaši no projektu autoriem, jo tikai nedaudzi atsaucas pat uz atkārtotiem lūgumiem. Latviešu sabiedrībā vispār aktuāls ir redaktoru - reportieru - avīžnieku trūkums un Latviešu Fonds vēlētos atbalstīt projektu, kas palīdzētu risināt šo nopietno problēmu.

Administratīvos pienākumus veicot, padome šogad pārstrādāja un nodeva lietošanai jaunas projektu pieteikuma un atskaites lapas, kā arī skrejlapas jaunu dalībnieku informēšanai.

Padome rūpīgi izvērtēja daudzos ierosinājumus pārkārtot līdzšinējo līdzekļu piešķiršanas veidu. Padomes loceklis Imants Freibergs sagatavoja analīzi (skat. viņa rakstu šai apkārt rakstā) par dažādajām iespējām, bet galīgajā izvērtējumā padome izšķīrās atstāt līdzšinējo kārtību.

Toties padome lēma, ka piešķirumu var saņemt projekti, kas saņem pietiekošu punktu skaitu un par ko nodots vismaz 20% no kopēja balsotāju skaita, līdzšinējo 25% vietā. Padome patur sev tiesības izvērtēt iesniegtos projektus pirms nodošanas balsotājiem, bet gala vārdu dod LF dalībnieki, piedaloties demokrātiskās vēlēšanās. Fonda dalībnieku līdzšinējie atvēlējumi norāda trimdas sabiedrības, vai, vismaz LF dalībnieku, interešu apjomu un gribu iedziļināties mūsu sabiedrībai nozīmīgās un paliekošās vajadzībās.

Es zinu, ka runāju visas padomes vārdā nožēlojot to, ka Klāvam Zichmanim nebija iespējams kandidēt vēl vienam trīs gadu posmam.

Savu pirmo darbības gadu noslēdzot, vēlos sirsnīgi pateikties visiem padomes un revīzijas komisijas locekļiem un Jānim Gaigulim par labo sadarbību, atsaucību un

interesi, kopīgo darbu darot!

Biruta Abula
Latviešu Fonda padomes priekšsēde

LATVIEŠU FONDA IEGULDĪJUMU PĀRZIŅA ZIŅOJUMS PAR 1988./9 DARBĪBAS GADU

Šī gada ziņojums ir iepriekšējā gada ziņojuma turpinājums un lasāms kopā ar to. Līdz aprīļa beigām biržās vēl arvien valdīja nenoteiktība, ieguldītāju atturība, nogaidīšana, un svārstīgs pieaugums, sagaidot vieglāku vai smagāku atslāpumu, bet cerot, ka tāda vispār nebūs un ka agrāko gadu pieauguma līkne atgriezīsies. Sākot ar maiju, biržās valdījis lielāks optimisms, cenas gājušas uz augšu, bet inflācijas drauds un paaugstinātas centrālo banku likmes Kanadā un ASV vēl aizvien pastāv. Līdz ar to Latviešu Fonda mākleļu firmas Nesbitt Thomson ieguldījumu apsaimniekošanas stratēģija vēl arvien visumā ir defensīva, lai nodrošinātu Fonda kapitālu un pavērtu pēc iespējas plašas iespējas izdevīgiem darījumiem eventuālā atslāpumā.

Ne visu LF kapitālu apsaimnieko Nesbitt Thomson, jo daļa kapitāla atrodas dažādos t.s. *mutual funds* ASV un to pārrauga Fonda kasieris, Juris Petričeks. Šis pārskats ir par Nesbitt Thomson apsaimniekoto kapitāla daļu.

Šīs daļas kopsumma 1989. gada 30.aprīlī pēc visiem iepriekšējo divpadsmit mēnešu ienākumiem un izdevumiem, salīdzinot Fonda ieguldījumu vērtību gan ASV, gan Kanadas dolāros:

	Fonda kapitāls ASV dolāros	Fonda kapitāls Kanadas dolāros
1989	524,081	621,731
1988	482,839	594,947
% 1988/89	+ 8.5% *	+4.5% *

* starpība procentos izskaidrojama ar Kanadas dolāra nostiprināšanos iepretim ASV dolāram

Lūdzu ievērot, ka šogad revīzijas komisija pieņems tikai tos balsošanas materiālus, kam būs š.g. 10.oktobra vai agrāks pasta zīmogs!

Kopš 1989. gada 1.janvāra īstenots LF padomes lēmums dalīt Nesbitt Thomson apsaimniekoto kapitālu četros kontos: ASV un Kanadā katrā pa vienam ienākumu un vienam pieauguma kontam. Ienākumu kontiem padome katru gadu nosprauž ienākumu mērķi (1988./9 gadā ASV \$30,000 + Kanadas \$12,000), bet pieauguma kontiem pieauguma mērķi, kas saistīts ar TSE (Toronto biržu) un ASB Dow Jones indeksiem. Par ienākumiem ziņo kasieris, bet pieaugumu var novērtēt no sekojošajiem skaitļiem, ievērojot, ka ienākumu kontu galvenais mērķis ir aizsargāt kapitālu un dot noteiktus ienākumus.

	Kanadas konti, Can.\$		ASV konti, US\$	
	Pieauguma	Ienākumu	Pieauguma	Ienākumu
31.1.89	28,624	116,829	104,947	284,723
30.4.89	30,563	118,251	111,079	286,331
31.5.89	30,111	120,431	116,130	295,770
30.6.89	31,513	121,082	117,057	298,624

Salīdzinājumā ar indeksiem rezultāti ir šādi:

	Kanadas konti, Can.\$			ASV konti, US\$		
	Pieauguma	Ienākumu	TSE	Pieauguma	Ienākumu	DJ
31.1.89	9.1%	2.4%	6.2%	4.8%	2.5%	9.0%
30.4.89	6.8%	1.2%	0.3%	5.8%	0.6%	3.3%
Caurmērā	8.0%	1.8%	3.3%	5.3%	1.6%	6.2%

Šī īsā perioda pieauguma konta veiksmē Kanadā pārsniedz TSE par 242%, bet sasniedz tikai 85% no Dow Jones indeksa ASV. Būtu pārsteidzīgi nākt pie kāda galēja slēdziena, bet Nesbitt Thomson veiksmē ASV turpmāk jāvēlti vairāk uzmanības.

LF nodoti Jāņa Bieriņa piemiņas fonda Can.\$ 32,811.36, kas ieguldīti Kanadas pieauguma kontā. Šis fonds ik gadu piešķir Jāņa Bieriņa literatūras balvu US\$ 1,500 vērtībā.

Attiecības ar Nesbitt Thomson bijušas labas.

Valdis Liepins

LATVIEŠU FONDA PIEŠĶĪRUMU RACIONALIZĀCIJA

PIEZĪME: pēc 1988. gada NNN Bostonā daži padomes locekļi vaicāja, vai lielie projekti nesāk nospīest mazos. Šī gada aprīļa padomes sēdei Atlantā padomes loceklis Imants Freibergs atveda sekojošo analīzi.

Latviešu Fonda projektus varētu sadalīt vairākās grupās, bazējoties uz diviem dažādiem kritērijiem:

1. pieprasītās summas lieluma;
2. projekta satura kategorijas.

Lai iegūtu pilnīgāku pārskatu par šīm abām projektu sadales stratēģijām, seko rezultāti, kas parāda, kādi projekti būtu saņēmuši piešķirumus, ja pielietotu šos kritērijus un kādu iespaidu tas atstātu uz pašreizējiem piešķirumiem. Dati iegūti, pamatojoties uz 1986-1988 faktiskajiem projektiem: pieprasītajām summām un balsošanā iegūtajiem punktiem.

Pašreizējā situācija

Gads	Iesniegto proj.skaitis	Pieprasītā summa	Sadalāmā summa	Pieprasītās summas %	Atbalstīto proj. skaits
1988	23	173,742	31,500	18%	4
1987	16	81,240	40,000	49%	5
1986	16	74,940	29,000	39%	7

Hipotēzes sadales stratēģijām:

1. pieprasījumi apmierināmi vienādās proporcijās no pieejamās sadalāmās summas jeb kurā projektu grupā (piem. 18% 1988. gadā).
2. par projektu jābalso vismaz 25% no kopējā balsotāju skaita, lai tas būtu tiesīgs saņemt atbalstu. (Šī informācija nebija pieietama par 1986. gadu).

Pirmā sadales stratēģija

Sadalīt projektus divās grupās, atkarībā no pieprasītās summas lieluma:

- a. lielie projekti (LP), \$ 6000 vai vairāk
- b. mazie projekti (mp), \$ 6000 vai mazāk.

Pēdējo trīs gadu pieprasījuma caurmērs LP ir \$ 10,600 un mp - \$ 3300. Ar šo stratēģiju būs zaudētāji projekti un ieguvēji projekti. Procents aiz summas norāda potenciālo zaudēšanas/iegūšanas daļu.

Gads	Zaudētāji	Ieguvēji
1988	LP Abrenes lab. -4700 (47%) LP Datori vidussk. -300 (2%)	mp Trimdas izd. bibl. +5000
1987	LP Stokh. teātris -850 (6%) LP Čāpiņa prec. -6450 (64%)	mp Tiesas izrāde +2800 (56%) mp Laika indeks. +4500
1986	mp Lāzerizr. ALA-i -3000 (75%)	LP Finis Lettoniae + 3000 (50%)

Zaudētājas katēgorijas: aparatūra, uzvedumi

Otra sadales stratēģija

Sadalīt projektus vairākās grupās, vadoties no projekta satura.

Caurškatot līdzšinējos projektus, tos var apmēram grupēt četrās katēgorijās:

- a. grāmatas (GRA), ieskaitot publikācijas, u.c. izdevumus, kur gala produkts ir paliekošs darbs vairākos eksemplāros. Te jāpieskaita filmas, videolentas, plates, audiokasetes, datoru datu bāzes, programmas, u.c.
- b. uzvedumi (UZV), sarīkojumi, koncerti, turnejas, teātru izrādes, mūzikas nometnes, arī izstādes u.c. , kas ir pārejoša rakstura notikumi skatītājiem.
- c. dokumentācijas (DOK) vākšanas un pētniecības projekti.
- d. Aparatūra (APR), datori, iespiedpreses, tipografijas iekārtas, skaņu, filmu un video iekārtas, valodas laboratorijas, u.c.

Tad izskatās šādi:

1988. gads

Kat.	Summa	Zaudētāji	
APR	5000	Datori 3 vidussk.	-7000(58%)
		Abrenes lab.	-4700(64%)
GRA	19000		
UZV	7500	Skandenieki	-5800(44%)

1987. gads

APR	-		
DOK	9000		
GRA	12000		
UZV	19000	Stokh. teātr.	-4850(35%)
		Čāpiņa prec.	-6450(64%)

1986. gads

APR	3000	Lāzerizr. ALA-i	-2250(56%)
DOK	6200	AABS stud. fonds	-3800(38%)
		Baltu zemes	-3000(100%)
		Herdera mikrof.	-3000(100%)
GRA	18800		
UZV	1000	Homo Novus	-1750(64%)

Ieguvēji

Nodarb. pirmisk.	+12500
Trimdas izd. bibl.	+5000

Laika indeks.	+4500
Krāsu attēli	+6000
Latvijas Saule	+800 (40%)

Finis Lettoniae	+6000
T.dz.teksti/meld.	+4000
Uz Zviedriju	+3000
Trimdas rokas gr.	+800 (4%)

Zaudētāji: aparatūra, uzvedumi, dokumentācija; ieguvēji: grāmatas, dokumentācija

PIEZĪME: Latviešu Fonda padome, iepazīsies ar šo analīzi lēma atstāt iepriekšējo kārtību.

Technisku iemeslu dēļ, šai apkārtakstā neparādās ne kasieņa ziņojums, ne revīzijas komisijas ziņojums.
Abus publicēsim nākošajā apkārtakstā.

Paziņojums

Revīzijas komisiju pilnsapulcē pārstāvēs Anita Padega-Bataraga, kurai izrakstāmas revīzijas komisijai domātās pilnvaras.

DZEJA UN TĒJA BOSTONĀ

Dzejas un tējas vakars Bostonā, ar septiņu dzejnieku piedalīšanos un Kolibri ansambļa mūziku, notika Latviešu Fonda paspārnē, kad Fonds pēc savas gada sapulces pēcpusdienā, 22. oktobrī, bija piešķīris lielas naudas dažādiem latviešu kultūras pasākumiem. Virsraksts vakaram "Dzeja un tēja" it kā solīja atslogošanos pēc nopietna un labi padarīta darba. Un tomēr, klausoties dzejniekos, gribas uzsvērt, ka vakars deva vairāk kā izklaidēšanos; tas vēstīja par ļoti atšķirīgiem dzejas ceļiem, pa kuriem dzejnieki iet uz savu patiesību.

Sarma Muižniece, visjaunākā dzejniece, savā dzejā aizkustinoši tieši, un neparastā skatījumā, reaģē uz visu kas aktuāls viņas pašas dzīvē. Viņu ietekmē viņas pašas bērni, mūsu sabiedrība un, īpaši, šodienas notikumi Latvijā. Uzstājoties viņa sarunājas ar publiku, izskaidro kā radušies viņas dzejoļi, un viņā nav ne vēsts no formālās atturības, kas reizēm raksturo gadus vecāko dzejnieku priekšnesumu. Dzīvīgums, un īsta sāpe par mūsu tautu izskanēja visos šī vakara dzejoļos. Sarma raksta Latvijai emocionāli piesātinātas protesta vēstules. Dzejoļi "Vēstule Latvijai" viņa jautā: "Latvija, kas Tevi ir pakāris augšpēdu?" Un garajā dzejoļi "Vēl viena vēstule Latvijai" Sarma Muižniece sūdzās par mums pašiem: "Mūsējiem ir tāda kaite, mēs stāvam citiem uz pleciem." Sarma Muižniece savas izjūtas izsaka ļoti spēcīgi: cik mākslīgi nosacīta ir jauno paaudžu latvietība šeit trimdā. Viņa vēlas ko citu saviem bērniem, kā "šo kroplīgo plecu balancēšanu" un izsaucas "gribu ņemt viņus pie rokas un doties uz mājām." Sarmai Muižniecei dzīves un dzejas patiesības gandrīz iet roku rokā. Lasīdama šo dzejoļi, uz asaru robežas, viņa teica: "... es neesmu tikusi ar šīm sajūtām galā."

Maija Meirāne staigā pavisam citu dzejas ceļu. Viņa ir aizgājusi atpakaļ uz seno laiku dūmistabu, iebūrusi sevi latviešu tautas pagātnē. Dziļš un smags romantisms apgāro viņas dzeju, un pret tagadni, visā tās nekārtīgajā daudzveidībā, Maija Meirāne gandrīz vai naidīga. ("Un tiem, kas asimilējās, arvien vieglāka kāpšana.") Milzīga vērtība tiek piešķirta pagātnē - pagājībā atstātiem darbiem un darba rīkiem, tāpat sen nelietotiem vārdiem, tagad tik atrodamiem Endzelīna-Milenbacha vārdnīcā. Bet īpaši Maija Meirāne tic tautas dziesmu būramvārdiem, un raksta tādus pati, senos dakstiņu ritmos. Maija Meirāne pati sevi redz kā senu vārdu audēju, valodā būrēju. Un viņa tāda ir, jo tā grūti strādājusi, izkoptama savu valodu, un svēti tic savu vārdu spēkam. Šai vakarā viņa lasīja izjustus, smeldzīgus dzejoļus kā "Edmontonas latviešu ieceļotājiem", par vientulību svešajā mājvietā ("Un vinda, kā skumja dzērve, sarunājās ar zvaigznēm). Daudz bija ritmizēto būramvārdu. Tomēr ar vēsu prātu pārdomājot Maijas Meirānes burssteklīšus, jāpiezīmē, ka tie reizēm tiek rakstīti kā valodas valdzinājumi un pašvērtības ("Aizmetu mezglu, nezinu kam, ... Aizmetu mezglu būrumam.") Visistākie būramvārdi tomēr ir tie,

kas radīti kāda izteikta mērķa sasniegšanai. Tāpēc visspēcīgāk, šodienai derīgi, izskanēja vārdi "Titavās":

"Uztini, Satini, Es tevi, Tu mani...."

Anita Dzirne, spilgti un droši uzsnākdama, pati izteica savu dzejas ceļu: "Es deju ģeografiju/ un zīmēju karti". Vācijas nometnes, Čikāga, Amerikas vidieni, Amhersta, Berklija, Andalūzija, Meksika, Itālija un kāds vārdā nenosaukts kalns tika minēti viņas īstenajos un viņas dvēseles ceļojumos. Latviskā pagātne ir viņas ģimenes tiešā pagātne un tā Anitu Dzirni saista kā spilgts atmiņu uzliesmojums ("Kofēri pilni ar notīm, / kuņģus mātē stiepa/pa nometnēm. /Tik skaista viņa/ savā peldkostīmā/ pašas šūtā no/ kaņavīru ķiveru oderēm "). Bet viņa noraida nebeidzamu atcerēšanos un sērošanu par pagājušo ("Šis tukšais bēdu mantojums/ šī tukšā ilgu ilgošanās - / pūstoša.") un raksta par to, kur ved viņas pašas dzīve, viņas pašas īstēnie un garīgie ceļojumi.

Baiba Kaugara uzstājoties teica: "... tikai tāda veca manta no manis" un vēra grāmatu "Aizcirstas durvis", lai lasītu nodaļu - "bez robežu : ceremonija bērēm." Baibas Kaugares dzejā nāve ir saplūšana ar visumu. Lai gan dzeja rakstīta rietumnieciski moderni, ar retām atskaņām, bez pieturas zīmēm un lieliem burtiem, ar lauztām, dažreiz dīvaini izveidotām dzejas rindām, tai ir latviska zemstrāva un latviska dzīves uztvere. Zeme ir laba darītāja, kur, atrodoties, sadaloties sastāvdaļās, mēs atgriežamies ziedā un sēklā, pa zemes ceļiem aizplūstam līdz Latvijas ūdeņiem ("tādēļ rociēt mani šai zemē/ neskumstiet/ tā nav sveša: tā/ aizjūk bez robežu līdz vaidavai"). Lasītā nodaļa bija it kā par kāda tuva cilvēka bērēm (Baiba Kaugara identificējas ar šo cilvēku un liek tam caur viņu pirmā personā runāt). Vēl vairāk tā bija par pārlaicīgo dzīvošanu, par ticību zemei remdētājai. Jāpiebilst arī, ka tā sasaucās ar Baibas Kaugaras tēva, dzejnieka Artura Kaugara grāmatu "Par balto, par melno bezgalību."

Klausoties Baibu Kaugaru jādāmā, cik citkārt uz lapas mīklainie dzejoļi pirms astoņpadsmit gadiem iznākušajā grāmatā ir viegli saprotami viņas pašas lasījumā.

Jādāmā arī par to, ka šai izteikti nopietnajā sievietē, kas raksta filozofisku dzeju par mūžību, joprojām mīt paslēpies sešdesmito gadu puķu bērns.

Sapņodams, sērodams, pieminēdams, un pa vidu jokodamies, Jānis Krēsliņš ar savu alter ego, intelektuālo pelikānu, raksta domu dzeju. Pats sēdēdams savā virtuvē, vai kā pelikāns tupēdams uz akmens radzēm, jeb ampīra laika dīvēna, viņš ceļo pa franču un vācu un latviešu valodām, pa dažādiem laikmetiem, meklējot vēsturiskās, valodnieciskās, un reizēm arī emocionālās sakarības. Visiem trim nolasītajiem dzejoļiem bija katram savs motto. Pirmajam Čaka rindas "Miers, kur tu esi?" Margitas Gūtmanes vāciskā tulkojumā, otrām un trešām, pelikānu dzejoļiem, Imanta Ziedoņa un Rimanta Ziedoņa citāti no ne pārāk seniem rakstiem avīzē "Literatūra un Māksla." Pirmajā dzejoļī Jānis Krēsliņš gleznieciski apraksta savu virtuvi: viņš